

**พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของคนงานและการประเมินความเสี่ยง
ด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยกรณีศึกษาร้านรับซื้อของเก่า
ในตำบลแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี**
**Safety behavior of workers and Risk Assessment
in Occupational Health and Safety. A case Study of junk shop
in Sansuk Warin Chamrap District ,Ubon Ratchathani Province**

สุภาณี จันทศิริ* สิทธิชัย ใจขาน และธัญวรรณ คำใส
วิทยาลัยแพทยศาสตร์และการสาธารณสุข มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
*E-mail : supanee_ys@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (cross - sectional descriptive research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของคนงาน ประชากรในการศึกษาทั้งสิ้น 45 คน ควบคู่กับการประเมินความเสี่ยงด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยกรณีศึกษาในร้านรับซื้อของเก่าในตำบลแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมความปลอดภัยซึ่งป้องกันการอันตราย ด้วยวิธี Check List ในสภาพแวดล้อมทั่วไปและขั้นตอนการทำงานและประเมินความเสี่ยงตามวิธีการของระเบียบกรมโรงงานอุตสาหกรรม พ.ศ. 2543

ผลการศึกษาพบว่าพฤติกรรมความปลอดภัยของคนงานในร้านรับซื้อของเก่ามีระดับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 53.30 โดยพบว่าคนงานส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ไม่ปลอดภัยในการทำงาน คือ ไม่สวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลจนกว่าจะเห็นอุบัติเหตุเกิดขึ้น คิดเป็นร้อยละ 26.70 รองลงมา คือ ปฏิบัติงานในขณะที่เจ็บป่วยหรือบาดเจ็บและสูบบุหรี่ระหว่างปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ไม่สวมอุปกรณ์ป้องกันอันตราย เพราะเป็นอุปสรรคต่อการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 17.80 ตามลำดับ ส่วนการประเมินความเสี่ยงด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ความเสี่ยงที่ยอมรับไม่ได้พบมากที่สุด 2 ประเด็น คือ คนงานสูบบุหรี่ขณะปฏิบัติงาน และบริเวณสถานที่ปฏิบัติงานที่มีสัตว์นำโรค เช่น หนู แมลงสาบ แมลงวัน ในแผนกขั้นตอนการเคลื่อนย้ายของเก่าและแผนกขั้นตอนการคัดแยกของเก่าสถานประกอบการควรจัดให้มีป้ายห้ามสูบบุหรี่ในขณะที่คนงานปฏิบัติงานและควรมีการจัดการบริเวณสถานที่ปฏิบัติงานที่มีสัตว์นำโรค ให้มีความเป็นระเบียบ สะอาด ถูกสุขลักษณะ ผู้ประกอบการควรตรวจสอบเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับหลักความปลอดภัยในการทำงาน เพื่อให้เกิดความตระหนักและมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการทำงาน อีกทั้งควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลให้แก่ผู้ปฏิบัติงานและห้ามสูบบุหรี่ระหว่างปฏิบัติงาน

คำสำคัญ : พฤติกรรมความปลอดภัย การประเมินความเสี่ยง ร้านรับซื้อของเก่า

Abstract

This study is a cross-sectional descriptive study research. Its objectives were to study the occupational safety behavior of workers. Total of the population were 45 persons, along with the occupational health and safety risk assessment of junk-shops in Warin Chamrap District, Ubon Ratchathani province. The questionnaire was used as a tool to collect information on safety behavior, hazard identification by check-list method in general environment and working procedures, and risk assessment in accordance with the methodology of the Department of Industrial Works, 2000 .

The results showed that the safety behavior of workers in junk-shops had moderate level of safety behavior 53.30%. That is workers do not wear personal protective equipment until the accident occurred 26.70%. Work while sick or injured and smoke during work 20.00% . Do not wear personal protective equipment because it is obstacle to work 17.80%. The risk assessment for occupational health and safety is the most unacceptable risk. The two most common occupational are workers in the workplace and at the workplace are exposed to Animal disease such as rats, cockroaches, flies in the department of move procedures and the department of screening procedures. the establishment should provide a no smoking sign while the workers. Practice and should be eliminated at the area where the animals. Entrepreneurs should educate of Safety behaviors for workers, a training program should be provided to educate and revitalize knowledge about safety in work to raise awareness and change work behavior and support of personal protective equipment for workers and do not smoke during work.

Keywords : safety behavior; risk assessment; junk shop

บทนำ

ปัจจุบันปัญหามลพิษของประเทศได้ทวีความรุนแรงขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดต่างๆที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเนื่องจากประชากรมีจำนวนเพิ่มขึ้น ปริมาณการบริโภคเพิ่มขึ้นทำให้ปริมาณขยะเพิ่มขึ้นด้วย หลายหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการขยะได้มีมาตรการและวิธีการแก้ไขปัญหายุ่งหลายวิธี เช่น วิธีการฝังกลบขยะ การนำขยะไปเผา การนำไปใช้ประโยชน์ เป็นต้น การนำขยะไปใช้ประโยชน์เป็นช่องทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาคือดีเนื่องจากขยะที่ถูกทิ้งจากผู้บริโภคส่วนหนึ่งสามารถใช้ประโยชน์ได้โดยการนำกลับมาใช้อีกครั้งหรือสามารถนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดอื่นทำให้ขยะส่วนนั้นกลายเป็นของเหลือใช้ที่มีมูลค่า ช่วงเวลาที่ผ่านมามีธุรกิจและอุตสาหกรรมหลายประเภทที่นำขยะไปใช้ซ้ำหรือนำขยะไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่น เช่น ขยะประเภทแก้ว กระดาษหรือโลหะบางชนิดทำให้ขยะที่เดิมไม่มีประโยชน์กลายเป็นวัสดุเพื่อซื้อขายในเชิงพาณิชย์โดยผู้ประกอบการรับซื้อของเก่าทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเก็บหรือการรับซื้อจากบ้านเรือน ชุมชน ร้านค้าหรือสถานประกอบการเพื่อรวบรวมส่งต่อไปยังร้านรับซื้อของเก่าขนาดใหญ่ขึ้นหรือส่งต่อไปยังโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปเป็นวัสดุใหม่ การจัดการดูแลสถานประกอบการที่ไม่ถูกสุขลักษณะย่อมส่งผล

กระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของผู้ประกอบการเองและประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียง เช่น ปัญหากลิ่นเหม็นจากการหมักหมมของสิ่งตกค้างเน่าเสีย น้ำเสียจากการล้างภาชนะ ปัญหาแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์นำโรค ปัญหาเสียงดังจากการดำเนินกิจกรรมของร้าน อุบัติเหตุจากสัมผัสของมีคมหรือสัมผัสสารเคมีวัตถุอันตรายที่มากับขยะและความเสี่ยงในขั้นตอนการปฏิบัติงาน[1]

จากการสำรวจข้อมูลของกรมควบคุมมลพิษ ในปี 2552 พบว่ามีร้านรับซื้อของเก่าทั่วประเทศ จำนวน 10,200 ร้าน แยกเป็นร้านรับซื้อของเก่าในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 3,060 ร้านภาคกลางและตะวันออก 1,632 ร้าน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1,836 ร้าน ภาคเหนือ 1,632 ร้าน และภาคใต้ 816 ร้าน [1] ปัญหาขยะมูลฝอยอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีมีปริมาณของขยะเท่ากับ 50 ตัน/วัน ปริมาณความสามารถที่จัดเก็บได้ 30-40 ตัน/วัน มีถังขยะรองรับขยะ จำนวน 1,200 ใบ เจ้าหน้าที่ปัดกวาดถนน จำนวน 31 คน เจ้าหน้าที่เก็บขนขยะ จำนวน 23 คนเจ้าหน้าที่ชุดโยธา จำนวน 21 คน ซึ่งขยะในอำเภวารินชำราบมีปริมาณ 18,250 ตันต่อปีและจากการสำรวจพบว่าตำบลแสนสุขมีร้านรับซื้อของเก่ามากที่สุดในอำเภวารินชำราบ ซึ่งตำบลแสนสุขมีปริมาณขยะเฉลี่ย 9.5 ตัน / วัน ในแต่ละเดือน

มีปริมาณขยะประมาณ 250-300 ตัน/เดือน ในการทำงานในร้านรับซื้อของเก่ามีความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุในการทำงานโดยเฉพาะคนงานในร้านรับซื้อของเก่าเป็นอาชีพที่ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ มีการสัมผัสฝุ่นละออง เสียงดัง สารเคมี และมีการทำงานกลางแดดที่ร้อนอบอ้าว โดยพบว่าคนงานในร้านรับซื้อของเก่ามีปัญหาทางสุขภาพทางสายตา อาการทางระบบหายใจและการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อในกระบวนการทำงานในร้านรับซื้อของเก่าจึงมีความเสี่ยงในการทำงานในกระบวนการเคลื่อนย้ายของเก่า การชั่งน้ำหนักของเก่าการคัดแยกของเก่าเป็นประเภท และการแปรรูปของเก่าบด ตัด อัด ซึ่งกระบวนการในการทำงานที่กล่าวมามีความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุในการทำงานหากไม่มีการป้องกันอันตรายในการปฏิบัติงานอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพและเกิดอุบัติเหตุในระหว่างปฏิบัติงานให้กับคนงานในร้านรับซื้อของเก่า

จากการศึกษางานวิจัย เรื่องสิ่งคุกคามสุขภาพ จากการทำงานของคนงานในร้านรับซื้อของเก่าเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด [2] พบว่าร้านรับซื้อของเก่าแต่ละแห่งมีขั้นตอนการทำงานที่คล้ายคลึงกันซึ่งมีความเสี่ยงทุกขั้นตอน ได้แก่ การรับซื้อของเก่า การชั่งน้ำหนักของเก่า การคัดแยกของเก่าออกเป็นประเภทต่างๆและการแปรรูปของเก่า(บด ตัด อัด)ซึ่งพบว่าคนงานมีการสัมผัสสิ่งคุกคามทางกายภาพ ได้แก่ การทำงานในบริเวณที่มีแสงจ้าหรือกลางแดดร้อยละ 29.59 สัมผัสกับสิ่งคุกคามทางเคมีร้อยละ 23.47 และสัมผัสกับสิ่งคุกคามชีวภาพร้อยละ 15.31 มีอุบัติเหตุหรือการบาดเจ็บจากการทำงานร้อยละ 65.52 ตามลำดับและจากการศึกษาปัญหาสุขภาพแรงงานค้ายขยะในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีของกองการเจ้าหน้าที่ [3] ผลการตรวจสุขภาพร่างกายการตรวจหาโลหะหนักพบกลุ่มตัวอย่างทุกคนมีแมงกานีสสูงรองลงมาคือ สารหนู ตะกั่วและโครเมียม เป็นต้น

ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงทำการศึกษาถึงพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของคนงานในร้านรับซื้อของเก่าพร้อมทั้งทำการประเมินความเสี่ยงด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในตำบลแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัด

อุบลราชธานี เพื่อให้ผู้ประกอบการและคนงานมีความตระหนักและให้ความสำคัญเรื่องความปลอดภัยในการทำงาน และการประเมินความเสี่ยงทางด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ไม่เหมาะสม เพื่อให้รู้จักป้องกันตนเองจากอันตรายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือที่มีหน้าที่รับผิดชอบสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างมาตรการป้องกันการส่งเสริมสุขภาพและการจัดการสิ่งแวดล้อมในการทำงานในร้านรับซื้อของเก่าหรืออาชีพอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันได้

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของคนงาน และประเมินความเสี่ยงด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในร้านรับซื้อของเก่าในตำบลแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีการวิจัย

1. **รูปแบบการวิจัย** การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional descriptive research)

2. **กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย** คือ กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ คนงานในร้านรับซื้อของเก่าในตำบลแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีทุกคน จำนวน 45 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานและประเมินผลใช้เป็นมาตราส่วนประเมินค่า(Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต(Likert Scale) มี 5 สเตลแต่ประยุกต์ให้เหลือ 3 สเตล คือ การปฏิบัติทุกครั้ง บางครั้งและไม่เคยปฏิบัติเพื่อสะดวกในการเก็บข้อมูลและเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาและมีขนาดเล็กที่สร้างขึ้นมาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปซึ่งมีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน แผนก/ตำแหน่ง/ส่วนงาน โรคประจำตัว ประวัติการได้รับอุบัติเหตุในขณะปฏิบัติงาน อวัยวะส่วนที่เกิดจากการบาดเจ็บ ลักษณะของอุบัติเหตุความรุนแรงของอุบัติเหตุ

การสัมผัสสารเคมีการได้รับข้อมูลข่าวสารและอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลจำนวน 13 ข้อ

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานจำนวน 30 ข้อ ประกอบด้วย คำถามเชิงบวกจำนวน 22 ข้อ และ คำถามเชิงลบ จำนวน 8 ข้อ ข้อ 7,8,12,15,16,23,24 และข้อ 27 ข้อลักษณะคำตอบมี 3 ตัวเลือกคือปฏิบัติทุกครั้ง ปฏิบัติบางครั้งและไม่ปฏิบัติเลยโดยครอบคลุมเนื้อหาการใช้อุปกรณ์ป้องกันตัวส่วนบุคคลขณะปฏิบัติงาน การดูแลสภาพเบื้องต้น และการปฏิบัติตามกฎระเบียบเพื่อความปลอดภัยในการทำงาน

ส่วนที่ 3 ใช้แบบตรวจประเมินความเสี่ยงด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยตามระเบียบกรมโรงงานอุตสาหกรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์การบ่งชี้อันตรายการประเมินความเสี่ยงและการจัดทำแผนงานบริหารจัดการความเสี่ยง พ.ศ. 2543

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ศึกษาข้อมูลของร้านรับซื้อของเก่าในตำบลแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อกำหนดขอบเขตในการทำวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 สํารวจจำนวนประชากร เพื่อจัดเตรียมเอกสารและแบบสอบถามในการเก็บข้อมูล

4.3 เก็บแบบสอบถามรายบุคคลโดยผู้วิจัย

4.4 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมและตรวจสอบความสมบูรณ์ของชุดแบบสอบถามในแต่ละวัน หากพบความไม่สมบูรณ์หรือบกพร่อง จะกลับไปเก็บข้อมูลซ้ำอีกครั้งจนครบถ้วน

4.5 ทำการลงรหัสข้อมูลวิจัยเพื่อเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยในครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ในช่วงเดือนในช่วงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2559 – กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- ตัวแปรที่ระดับการวัดเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percent)

- ตัวแปรที่ระดับการวัดเชิงปริมาณ ได้แก่ อายุและระยะเวลาการทำงาน วิเคราะห์ข้อมูล โดยค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน การแปลความหมายคะแนนพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานโดยรวมโดยพิจารณาตามเกณฑ์ของเบสต์ (Best, 1977) [4] แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้ใช้ค่าเฉลี่ยที่มีค่าตั้งแต่ 0-60 โดยพิจารณาตามเกณฑ์ของเบสต์

$$\frac{\text{Maximum} - \text{Minimum}}{\text{Interval}} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{ต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$
$$= \frac{60-0}{3} = 20$$

ช่วงคะแนน 40.00 - 60.00 หมายถึง พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานอยู่ในระดับดี

ช่วงคะแนน 20.00 - 39.00 หมายถึง พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง

ช่วงคะแนน 0.00 - 19.00 หมายถึง พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานอยู่ในระดับควรปรับปรุง

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ความเสี่ยงเพื่อมาจัดระดับความเสี่ยงนั้น ใช้วิธีวิเคราะห์ตามระเบียบกรมโรงงานอุตสาหกรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์การบ่งชี้อันตรายการประเมินความเสี่ยงและการจัดทำแผนงานบริหารจัดการความเสี่ยง พ.ศ. 2543 [5]

โดยพิจารณาถึงผลลัพธ์ของระดับโอกาสที่จะเกิดอันตราย คุณกับระดับความรุนแรงของที่มีผลกระทบต่อคนงานในร้านรับซื้อของเก่า มีค่าแตกต่างกันให้เลือกระดับความเสี่ยงที่มีค่าสูงกว่า เป็นผลของการประเมินความเสี่ยงในเรื่องนั้น

การพิจารณาระดับโอกาสในการเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ การพิจารณาโอกาสแบ่งออกเป็น 4 ระดับโดยพิจารณาได้จากสถิติการเกิดเหตุการณ์ สิ่งที่เป็นความเสี่ยงนั้นในอดีตและพิจารณาจากมาตรการป้องกันและควบคุมอันตรายที่โรงงานดำเนินการอยู่ในปัจจุบันถ้าเป็นมาตรการที่ถูกต้องและเหมาะสมโดยเป็นมาตรการที่สามารถแก้ไขปัญหาที่สาเหตุโดยตรงและมีมาตรการที่เพียงพอ จึงสามารถพิจารณาโอกาสว่าเกิดน้อยได้ด้วยวิธีการจัดระดับโอกาสแสดงดัง Table 1

Table 1 Opportunity leveling

level	Description
1	In a rare occurrence, as it has never happened in the period of 10 years.
2	There is a low probability of occurrence, such as frequency of occurrence 1 time in 5-10 years.
3	There is a moderate chance of occurrence, such as frequency of occurrence 1 time in 1-5 years.
4	There is a high probability of occurrence, such as frequency of occurrence more than once in a year.

ผลกระทบต่อคน สภาพแวดล้อมและทรัพย์สิน แบ่งออกเป็น 4 ระดับในการพิจารณาความรุนแรงจะไม่นำมามาตรการป้องกันและควบคุมอันตรายที่มีอยู่มาพิจารณาเพื่อลดความรุนแรงลงแต่ให้พิจารณาเหมือนไม่มีมาตรการป้องกันและควบคุมอันตรายเพื่อจะประเมินว่าเมื่อเกิดเหตุการณ์นั้นแล้วจะเกิดความรุนแรงได้มากเพียงใด แสดงดัง Table 2 ถึง Table 4

Table 2 The severity of events that affect individual.

Level	violence	Description
1	low	There are minor injuries at the first aid level.
2	medium	There are injuries that require medical attention.
3	high	Have an injury or serious illness.
4	Very high	Disability or death

Table 3 The severity of events that affect the environment

Level	violence	Description
1	low	Little impact on the environment Can be controlled or modified.
2	medium	Moderate environmental impact can be solved in a short period of time.
3	high	Have severe environmental impacts need time to resolve.
4	Very high	It has a very serious environmental impact, requires resources and long time to fix

Table 4 Event Severity Classification that affect the property.

Level	violence	Description
1	low	Property damage is very little or not damaged at all.
2	medium	The property is moderate and can continue to be productive.
3	high	The property was very damaged and had to stop production in part.
4	Very high	The property was very damaged and had to stop all production.

การจัดระดับความเสี่ยงพิจารณาโดยนำผลลัพธ์ของระดับโอกาสคูณกับระดับความรุนแรงที่มีผลกระทบต่อคนงานในร้านรับซื้อของเก่า ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและทรัพย์สิน หากระดับความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อคนงานในร้านรับซื้อของเก่า ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและทรัพย์สินมีค่าแตกต่างกันให้เลือกระดับความเสี่ยงที่มีค่าสูงกว่าเป็นผลของการประเมินความเสี่ยงในเรื่องนั้น ๆ ระดับความเสี่ยงจัดเป็น 4 ระดับ รายละเอียดแสดงการจัดระดับความเสี่ยงแสดงดัง Table 5

Table 5 Hazard Classification

Level of risk	Result	Description
1	1-2	Slight risk
2	3-6	Acceptable risk ,Control measures must be reviewed.
3	8-9	high risk, Action is needed to reduce risk.
4	12-16	Unacceptable risk , must be stopped and corrected to reduce the risk immediately.

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างประชากรพบว่าคนงานเป็นเพศชายร้อยละ 73.30 มีอายุเฉลี่ย 40 ปี (S.D.= 10.30) ระดับการศึกษาอยู่ที่ระดับประถมศึกษามากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 71.10 มีประสบการณ์ในการทำงานเฉลี่ย 5 ปี (S.D.= 3.50) โดยส่วนใหญ่ทำงานมากกว่า 9 ปีขึ้นไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.00 ทำงานในแผนกหรือตำแหน่งพนักงาน

คัดแยกของเก่า 57.80 คนงานส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำ คิดเป็นร้อยละ 91.10 แต่เคยมีประสบการณ์ได้รับอุบัติเหตุในช่วงระยะเวลา 3 เดือนที่ผ่านมาคิดเป็นร้อยละ 31.10 โดยบริเวณนิ้วมือเป็นอวัยวะที่ได้รับบาดเจ็บมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 92.85 รองลงมา คือบริเวณแขน คิดเป็นร้อยละ 50.00 บริเวณลำตัว คิดเป็นร้อยละ 28.57 บริเวณดวงตา คิดเป็นร้อยละ 14.28 บริเวณเท้า คิดเป็นร้อยละ 7.14 ตามลำดับ ลักษณะของอุบัติเหตุที่เกิดมากที่สุด คือ วัตถุของมีคมบาดมือ คิดเป็นร้อยละ 85.71 รองลงมา คือ วัตถุฟุ้งทลายใส่/หล่นใส่และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 42.85 วัตถุกระเด็นเข้าตา คิดเป็นร้อยละ 21.42 ลื่นหกล้มจากพื้นที่ชื้นแฉะ 14.28 ตามลำดับ ความรุนแรงของอุบัติเหตุโดยส่วนใหญ่บาดเจ็บเล็กน้อยโดยไม่ต้องหยุดงาน คิดเป็นร้อยละ 92.85 และได้รับบาดเจ็บหยุดงานเกิน 3 วัน คิดเป็นร้อยละ 7.14 คนงานส่วนใหญ่เคยได้รับสัมผัสสารเบนซินจากถังน้ำมัน คิดเป็นร้อยละ 75.00 รองลงมา คือ กรด-ด่าง คิดเป็นร้อยละ 41.11 สารกัดกร่อน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ตามลำดับ คนงานส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารผลกระทบต่อสุขภาพเกี่ยวกับงานที่ทำมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.60 จากแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมากที่สุด คือ วิทยุ/โทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 80.00 รองลงมา คือ หนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 52.00 แผ่นพับ/ใบปลิว คิดเป็นร้อยละ 20.00 และได้รับข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าวน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 16.00 ตามลำดับ คนงานมีอุปกรณ์ป้องกันอันตรายที่ใช้ในการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 97.80 โดยส่วนใหญ่ใช้อุปกรณ์ที่คนงานใช้ในการปฏิบัติงาน คือ เสื้อแขนยาว,กางเกงขายาว คิดเป็นร้อยละ 97.80 รองลงมา คือ ผ้าปิดจมูก ผ้าปิดปาก คิดเป็นร้อยละ 72.72 รองเท้าหุ้มส้น/รองเท้าบูท 65.90 ถุงมือผ้า ถุงมือยาง คิดเป็นร้อยละ 54.54 อุปกรณ์ป้องกันอันตรายที่ใช้ในการปฏิบัติงานน้อยที่สุด คือ ผ้ากันเปื้อนและแว่นตาป้องกัน คิดเป็นร้อยละ 13.63 ตามลำดับสภาวะสุขภาพ กลุ่มตัวอย่างมีอาการเฉียบพลันที่พบมากที่สุดคือ อ่อนเพลีย ร้อยละ 55.3 รองลงมาคือ ปวดศีรษะ ร้อยละ 51.1 เวียนศีรษะ ร้อยละ 44.7 ซึ่งรุนแรงถึงขั้นเข้าโรงพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 6.4 ส่วนอาการแบบเรื้อรังที่พบมากที่สุดในกลุ่มตัวอย่าง คือ กระวนกระวาย

หงุดหงิด และความจำไม่ดี/หลงลืม ร้อยละ 51.1 รองลงมาคือ เบื่ออาหาร และนอนไม่หลับ คิดเป็นร้อยละ 27.7 และ 25.5 ตามลำดับ

2. พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของคนงานในร้านรับซื้อของเก่า

Table 6 level Safety behavior of workers in junk shop (N=45)

Level	Amount of worker	percent
unsuitable behavior	17	37.80
average level	24	53.30
suitable behavior	4	8.90

Mean = 34.69, SD = 3.67

ในช่วงระยะเวลา 3 เดือนที่ผ่านมา พบว่าคนงานมีพฤติกรรมความปลอดภัยที่ปฏิบัติทุกครั้งมากที่สุดคือ ทานปฏิบัติตามกฎระเบียบในการทำงานเพื่อการทำงานที่ปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 57.80 รองลงมาคือ แต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่รัดกุมก่อนปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 55.60 ล้างมือก่อนและหลังรับประทานอาหาร คิดเป็นร้อยละ 42.20 ตามลำดับ โดยมีพฤติกรรมความปลอดภัยที่ไม่เคยปฏิบัติเลยมากที่สุดคือ หลีกเลี่ยงจุดปฏิบัติงานที่ทานคิดว่ามีโอกาสเกิดอันตรายสูง คิดเป็นร้อยละ 31.10 รองลงมา คือ เก็บอุปกรณ์หลังจากทำงานเสร็จ คิดเป็นร้อยละ 28.90 สวมรองเท้าหุ้มส้นหรือรองเท้าบูทขณะปฏิบัติงานและยึดกล้ามเนื้อหรืออบอุ่นร่างกายก่อนปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 26.70 ตามลำดับ และพฤติกรรมที่ควรหลีกเลี่ยงแต่ปฏิบัติมากที่สุดคือ ใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่ต่อเมื่อมีอุบัติเหตุเกิดขึ้นกับคนงานท่านอื่นท่านนั้นคิดเป็นร้อยละ 26.70 รองลงมา คือ ปฏิบัติงานในขณะที่เจ็บป่วยหรือบาดเจ็บและสูบบุหรี่ระหว่างปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ไม่สวมอุปกรณ์ป้องกันอันตรายเพราะเป็นอุปสรรคต่อการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 17.80 ตามลำดับ

3. การประเมินความเสี่ยงด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยจากการชั่งบั้งอันตรายด้วยวิธี Checklist พบสิ่งที่เป็นความเสี่ยง ดังนี้

3.1 ด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป

Table 7 Risk Assessment in Environment (N=5)

Level of risk	Result	percent
1	1-2	0.00
2	3-6	0.00
3	8-9	60.00
4	12-16	40.00

พบสิ่งที่เป็นความเสี่ยง ดังนี้ ความเสี่ยงที่ยอมรับไม่ได้ 2 ประเด็น คือ บริเวณสถานที่ทำงานไม่มีความเข้มของแสงสว่างเพียงพอ ไม่มีป้ายห้ามสูบบุหรี่ ความเสี่ยงสูง 3 ประเด็น คือ ไม่มีการติดประกาศหรือป้ายเตือน ไม่มีป้ายบอกพื้นที่เก็บอุปกรณ์ในการทำงานอย่างชัดเจน มีถังดับเพลิงแต่ติดตั้งไม่ถูกต้อง ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ 2 ประเด็น คือ ภายในสถานที่ทำงานไม่มีพัดลมระบายอากาศ ไม่มีสถานที่พักผ่อนสำหรับคนงาน

3.2 ด้านกระบวนการทำงาน พบสิ่งที่เป็นความเสี่ยง 33 ประเด็น โดยพบว่าเป็นความเสี่ยงที่ยอมรับได้ ความเสี่ยงสูง และความเสี่ยงที่ยอมรับไม่ได้ 11 , 16 และ 6 ประเด็นตามลำดับ

Table 8 Risk Assessment in Occupational Health and Safety (N=33)

Level of risk	Result	percent
1	1-2	0.00
2	3-6	33.33
3	8-9	48.49
4	12-16	18.18

3.2.1 ขั้นตอนการซักรีดผ้าของเก่าพบความเสี่ยงสูง 2 ประเด็น คือ มีควันเขม่าฟุ้งกระจายในพื้นที่ปฏิบัติงานคนงานไม่ใช้เครื่องทุ่นแรงในการเคลื่อนย้ายของเก่าที่มีน้ำหนักเกิน 100 กิโลกรัม ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ 1 ประเด็น คือ คนงานไม่สวมถุงมือในขณะปฏิบัติงาน

3.2.2 ขั้นตอนการคัดแยกของเก่าพบความเสี่ยงสูง 2 ประเด็น คือ มีควันเขม่าฟุ้งกระจายในพื้นที่ปฏิบัติงาน บริเวณปฏิบัติงานมีฝุ่นละอองฟุ้งกระจาย ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ 2 ประเด็น คือ คนงานสูบบุหรี่ขณะปฏิบัติงาน บริเวณสถานที่ปฏิบัติงานมีสัตว์นำโรค เช่น หนู แมลงสาบ แมลงวัน ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ 2 ประเด็น คือ คนงานไม่สวมถุงมือในขณะปฏิบัติงานที่ทำงานขึ้นและ

3.2.3 ขั้นตอนการเคลื่อนย้ายของเก่า ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ 5 ประเด็น มีอาหารวางในพื้นที่ปฏิบัติงาน คนงานไม่สวมถุงมือในขณะปฏิบัติงาน คนงานไม่สวมรองเท้าบูทในขณะปฏิบัติงาน คนงานไม่สวมผ้าปิดจมูกในขณะปฏิบัติงาน และที่ทำงานขึ้นและความเสี่ยงสูง 4 ประเด็น คือ บริเวณปฏิบัติงานมีฝุ่นละอองฟุ้งกระจาย บริเวณสถานที่เคลื่อนย้ายของเก่ามีฝุ่นฟุ้งกระจาย คนงานสูบบุหรี่ขณะทำการเคลื่อนย้ายของ และคนงานไม่ใช้เครื่องทุ่นแรงในการเคลื่อนย้ายของเก่าที่มีน้ำหนักเกิน 100 กิโลกรัม ความเสี่ยงที่ยอมรับไม่ได้ 2 ประเด็น คือ คนงานสูบบุหรี่ขณะปฏิบัติงานบริเวณสถานที่ปฏิบัติงานมีสัตว์นำโรค เช่น หนู แมลงสาบ แมลงวัน

3.2.4 ขั้นตอนการแปรรูปของเก่า(บด,ตัด,อัด) ก่อให้เกิดความเสี่ยงสูง 4 ประเด็น ดังนี้ บริเวณปฏิบัติงานมีฝุ่นละอองฟุ้งกระจาย เสี่ยงจากการแปรรูปของเก่าจากการบดแก้วทำให้คนงานไม่สามารถพูดคุยได้ตามปกติ เครื่องจักรไม่มีการติดตั้งการ์ดเพื่อป้องกันการตกหรือทับจากสิ่งของ คนงานไม่สามารถหยิบจับ คว่ำ ยกสิ่งของขึ้น-ลง ได้สะดวก

3.2.5 ขั้นตอนในการอัดกระดาษ/อัดเหล็กที่ ก่อให้เกิดความเสี่ยงสูง 4 ประเด็น ดังนี้ บริเวณปฏิบัติงานมีฝุ่นละอองฟุ้งกระจาย คนงานไม่ใช้เครื่องทุ่นแรงในการเคลื่อนย้ายของเก่าที่มีน้ำหนักเกิน 100 กิโลกรัม คนงานไม่สามารถหยิบจับ คว่ำ ยกสิ่งของขึ้น-ลง ได้สะดวก สถานที่ทำงานไม่สะอาดและไม่ปลอดภัย ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ 3 ประเด็น คือ คนงานไม่สวมรองเท้าบูทในขณะปฏิบัติงาน คนงานไม่สวมผ้าปิดจมูกในขณะปฏิบัติงาน ที่ทำงานขึ้นและความเสี่ยงที่ยอมรับไม่ได้ 2 ประเด็น คือ คนงานสูบบุหรี่ขณะปฏิบัติงาน บริเวณสถานที่ปฏิบัติงานมีสัตว์นำโรค เช่น หนู แมลงสาบ แมลงวัน

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของคนงานควบคู่กับการประเมินความเสี่ยงด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยกรณีศึกษาในร้านรับซื้อของเก่าในตำบลแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี สามารถอภิปรายผลการศึกษาดังต่อไปนี้ คนงานในร้านรับซื้อของเก่ามีระดับ

พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 53.30 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนพรัตน์ เทียงคำดี[6] (2556) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพนักงานเก็บขยะมีพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 57.80 ผู้ประกอบการควรจัดการให้ความรู้ด้านพฤติกรรมที่ปลอดภัยให้แก่คนงาน เช่น ควรส่งเสริมให้คนงานสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลและห้ามสูบบุหรี่ระหว่างปฏิบัติงาน ส่งเสริมสุขภาพของคนงานโดยมีการตรวจสุขภาพประจำปี หรือทุกๆ 6 เดือน ปัจจัยนำได้แก่ อายุ ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ ปัจจัยเอื้อได้แก่ การได้รับอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล นโยบายของหน่วยงาน ปัจจัยเสริมได้แก่ ได้รับการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน และประสบการณ์ได้รับอุบัติเหตุที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุและสอดคล้องกับการศึกษาของ นฤมล เกตุทิม [7] ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุการที่พนักงานได้รับอุปกรณ์ป้องกันตัวส่วนบุคคลไม่ครบ ทุกชิ้นอาจส่งผลให้พนักงานไม่เห็นความสำคัญหรือความจำเป็นที่ต้องสวมใส่ จึงทำให้คะแนนพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานด้านการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 57.40 และ ได้สอดคล้องกับ สมบูรณ์ ศรีวงษ์ [8] ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการทำงานของพนักงานคัดแยกขยะในโรงงานคัดแยกขยะรีไซเคิลในเขตพื้นที่ตำบลสมเส้า อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า ระดับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายของพนักงานคัดแยกขยะอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 53.70

เมื่อพิจารณาข้อมูลเป็นรายข้อพบว่าคนงานมีพฤติกรรมความปลอดภัยที่ปฏิบัติทุกครั้งมากที่สุด คือ ปฏิบัติตามกฎระเบียบในการทำงานเพื่อการทำงานที่ปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 57.80 รองลงมาคือ แต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่รัดกุมก่อนปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ

55.60 และล้างมือก่อนและหลังรับประทานอาหาร คิดเป็นร้อยละ 42.20 ตามลำดับ ซึ่งการปฏิบัติตามกฎระเบียบในการทำงานเพื่อการทำงานที่ปลอดภัยจะช่วยให้เราไม่เกิดอุบัติเหตุจากการทำงานในระหว่างการปฏิบัติงาน เกิดความปลอดภัยต่อตนเองและเพื่อนร่วมงาน การอยู่ร่วมกันของผู้คนเป็นจำนวนมากในการทำงานต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับจากผู้ว่าจ้าง เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงาน การแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่รัดกุมก่อนปฏิบัติงานสามารถช่วยป้องกันเชื้อโรคและอันตรายทางด้านกายภาพ เช่น ความร้อนจากแสงอาทิตย์ ความร้อนจากการยืนในสถานที่จำแดด จำในเวลากลางวัน ความร้อนจากเครื่องจักรกลในสถานประกอบการ ป้องกันสารเคมีที่หกทั่วไหลไม่สัมผัสกับผิวหนังบนร่างกายโดยตรง อันตรายจากเคมี เช่น ป้องกันฝุ่นละอองจากการเคลื่อนย้ายของเก่าเพื่อความปลอดภัยต่อการเกิดโรคและการบาดเจ็บจากการทำงาน ในส่วนของการล้างมือก่อนและหลังรับประทานอาหารเพื่อให้ถูกหลักสุขอนามัย ป้องกันเชื้อโรคเข้าสู่ร่างกายที่จะทำให้เกิดเป็นสาเหตุของการเกิดโรคติดต่อระบบทางเดินอาหาร เช่น อุจจาระร่วง อหิวาตกโรค อาหารเป็นพิษ โรคตับอักเสบชนิดเอ โรคพยาธิชนิดต่างๆ การติดต่อเกิดจากการที่มีปนเปื้อนเชื้อเหล่านั้นแล้วหยิบจับอาหารรับประทาน สุขอนามัยเป็นการปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวันที่มีผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อสุขภาพทั้งต่อตนเองและผู้อื่น การปฏิบัติตัวเหล่านี้เมื่อปฏิบัติอย่างถูกต้องและเป็นนิสัยจะเป็นการดูแลสุขภาพและการป้องกันโรคต่างๆ ทำให้ผู้ปฏิบัตินั้นมีสุขภาพดีไม่เจ็บป่วยและเนื่องจากมือเป็นพาหะสำคัญที่นำเชื้อโรคต่างๆเข้าสู่ร่างกาย โดยมีพฤติกรรมความปลอดภัยที่ไม่เคยปฏิบัติเลยมากที่สุด คือ หลีกเลี่ยงจุดปฏิบัติงานที่ท่านคิดว่ามีโอกาสเกิดอันตรายสูง คิดเป็นร้อยละ 31.10 ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้จะส่งผลให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลงและอาจเกิดอุบัติเหตุในการทำงานได้ เช่น อุบัติเหตุที่พบมากที่สุด คือ บริเวณนิ้วมือเป็นอวัยวะที่ได้รับบาดเจ็บมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 92.85 รองลงมา คือบริเวณแขน คิดเป็นร้อยละ 50.00 บริเวณลำตัว คิดเป็นร้อยละ 28.57 บริเวณดวงตา คิดเป็นร้อยละ 14.28 บริเวณเท้า คิดเป็นร้อยละ 7.14 ตามลำดับ จากการสอบถาม

คนงานมีการเก็บอุปกรณ์หลังจากทำงานเสร็จ คิดเป็นร้อยละ 28.90 และคนงานสวมรองเท้าหุ้มส้นหรือรองเท้าบูทขณะปฏิบัติงานและยึดกล้ามเนื้อหรือบ่นร่างกายก่อนปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 26.70 เนื่องจากรองเท้าบูทมีน้ำหนักมากจึงทำให้เคลื่อนไหวไม่สะดวกไม่สะดวกสบายในการปฏิบัติงาน มีอากาศร้อน เหงื่อออก อับชื้น [8] และพฤติกรรมที่ควรหลีกเลี่ยงแต่ปฏิบัติมากที่สุด คือ ใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลก็ต่อเมื่อ มีอุบัติเหตุเกิดขึ้นกับคนงานเท่านั้นคิดเป็นร้อยละ 26.70 รองลงมา คือ ปฏิบัติงานในขณะที่เจ็บป่วยหรือบาดเจ็บและสูบบุหรี่ระหว่างปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 20.00 หากมีอาการเจ็บป่วยควรพบแพทย์ไม่ควรปฏิบัติงานในขณะที่เจ็บป่วยหรือบาดเจ็บ หากคนงาน สูบบุหรี่ในระหว่างทำงานกันบุหรือาจทำให้เกิดเพลิงไหม้ได้ ไม่สวมอุปกรณ์ป้องกันอันตรายเพราะเป็นอุปสรรคต่อการทำงาน ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้อาจส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุในระหว่างปฏิบัติงานต่อตนเองและเพื่อนร่วมงาน[7] คิดเป็นร้อยละ 17.80 เช่น สูบบุหรี่ในขณะที่ปฏิบัติงานกันบุหรืทำให้เกิดประกายไฟอาจก่อให้เกิดเพลิงไหม้ได้ หากคนงานไม่สวมอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลหากได้รับอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานอาจส่งผลต่อชีวิตและทรัพย์สินได้

การประเมินความเสี่ยงด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย จากการชี้บ่งอันตรายวิธี Checklist ในสภาพแวดล้อมทั่วไปและกระบวนการทำงาน คือ การชั่งน้ำหนักของเก่า การคัดแยกของเก่า การแปรรูปของเก่า (บด,อัด,ตัด) การเคลื่อนย้ายของเก่า โดยแบ่งการประเมินความเสี่ยงด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยเป็น 4 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านเคมี ด้านชีวภาพ ด้านการยศาสตร์ ซึ่งจากการประเมินความเสี่ยงด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในร้านรับซื้อของเก่า พบว่ามีความเสี่ยงที่คล้ายกันเนื่องจากมีสภาพแวดล้อมและการทำงานที่คล้ายๆ กัน ได้แก่ ภายในสถานที่ทำงานไม่มีพัดลมระบายอากาศ ทำให้มีอากาศที่ร้อนอบอ้าวอากาศไม่สามารถถ่ายเทได้สะดวกไม่มีสถานที่พักผ่อนสำหรับคนงานและลูกค้าควรมีการจัดสถานที่พักผ่อนให้ชัดเจนเพื่อเป็นการป้องกันการเกิดอันตรายระหว่างปฏิบัติงาน จากการประเมินความเสี่ยงด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยด้านกายภาพ พบ

ความเสี่ยงที่ยอมรับไม่ได้ คือ บริเวณสถานที่ทำงานไม่มีความเข้มของแสงสว่างเพียงพอ หากแสงสว่างน้อยเกินไปจะมีผลให้ตาทำงานหนักเกินไป เนื่องจากต้องบังคับให้ม่านตาเปิดกว้างเพื่อให้มองเห็นได้ชัดเจนขึ้นเกิดการเมื่อยล้าของตาทำให้เกิดอาการปวดกระบอกตาส่งผลกระทบต่อการทำงานทำให้มีประสิทธิภาพลดน้อยลง รวมถึงอาจเกิดความผิดพลาดในการหยิบจับใช้สอยอุปกรณ์เครื่องมือทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ (กระทรวงสาธารณสุข, 2552) การชั่งน้ำหนักของเก่า การคัดแยกของเก่า การแปรรูปของเก่า (บด,อัด,ตัด) การเคลื่อนย้ายของเก่าทำให้เกิดฝุ่นละอองซึ่งเป็นอันตรายต่อด้านเคมี ที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพอาจก่อโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ เช่น ภูมิแพ้ หอบหืดเรื้อรัง ปอดอักเสบเรื้อรัง โรคหลอดเลือดและหัวใจ[9] เนื่องจากคนงานไม่สวมใส่ผ้าปิดจมูกในระหว่างปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นโรคที่เกิดมาจากการทำงานส่งผลเสียต่อสุขภาพ การเกิดเสียงดังจากการบดอัดพลาสติก อะลูมิเนียม การตัดเหล็กเป็นชิ้นเล็กๆ และจากเครื่องจักรอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงานทำให้เสี่ยงต่อการสูญเสียสมรรถภาพการได้ยิน ทำให้การสนทนาเป็นไปด้วยความลำบาก ส่งผลให้สูญเสียการได้ยินแบบถาวร สอดคล้องกับผลการศึกษาของบุญญาธิสา แสงจันทร์[2] ได้ทำการศึกษาสิ่งคุกคามสุขภาพและปัญหาสุขภาพจากการทำงานของคนงานในร้านรับซื้อของเก่า เขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าความปลอดภัยพบว่าสิ่งคุกคามสุขภาพจากการทำงานในร้านรับซื้อของเก่าที่พบมากที่สุดคือ ฝุ่น ละออง เสียงดัง การทำงานในบริเวณที่มีแสงแดดจ้าหรือทำงานกลางแดด สิ่งคุกคามสุขภาพทางเคมีและสิ่งคุกคามสุขภาพทางชีวภาพตามลำดับ ซึ่งหากพิจารณาแต่ละขั้นตอนการทำงานจะพบว่า คนงานมีการสัมผัสกับสิ่งคุกคามสุขภาพทุกขั้นตอนเนื่องจากการทำงานในบริเวณใกล้เคียงกันและเป็นที่โล่ง แต่ส่วนใหญ่ผู้มักจะไม่สวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลเพื่อป้องกันสิ่งคุกคามต่อสุขภาพจากการประเมินความเสี่ยงด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในร้านรับซื้อของเก่า พบว่าในสถานที่ทำงานไม่มีป้ายบ่งชี้ว่าห้ามสูบบุหรี่จากการสอบถามคนงาน คิดเป็นร้อยละ 20 ที่สูบบุหรี่ในขณะที่ปฏิบัติงานหากคนงานทั้งกันบุหรืไม่ถูกที่อาจทำให้เกิด

เพลิงไหม้ได้ประกอบกับการติดตั้งถังดับเพลิงไม่ถูกต้อง บางสถานประกอบการมีถังดับเพลิงแต่ติดตั้งไม่ถูกต้อง หากเกิดกรณีเกิดเพลิงไหม้จะไม่สามารถนำออกมาใช้งานได้ซึ่งจัดเป็นความเสี่ยงสูงหากไม่มีป้ายชื่อบอกประเภทของขยะแต่ละประเภทหากคนงานทิ้งขยะไม่ถูกประเภทวัตถุอันตรายที่ง่ายต่อการลุกไหม้ปะปนต่อสถานที่ หรือแผนกการขนถ่ายน้ำหนักของเก่า การคัดแยกของเก่า การแปรรูปของเก่า(บด,อัด,ตัด)การเคลื่อนย้ายของเก่า ไม่เป็นระเบียบ ไม่สะอาด ไม่ปลอดภัยมีอาหารวางในพื้นที่ปฏิบัติงานเป็นที่อยู่ของแหล่งรังโรค ซึ่งเป็นอันตรายทางด้านชีวภาพ เช่น หนู แมลงสาบ แมลงวัน ได้รับเชื้อโรคที่ปะปนมากับขยะเข้าสู่ร่างกายในการเคลื่อนย้ายหรือยกของที่มีน้ำหนักเกิน 100 กิโลกรัมควรใช้เครื่องทุ่นแรงหากมีการเคลื่อนย้ายมีชั้นวางของมากเกิน 2 ชั้นคนงานไม่สามารถหยิบจับ ค้ำ ยกสิ่งของขึ้น-ลง ได้สะดวกทำให้ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ เกิดความเสี่ยงสูงในด้านการยศาสตร์[10]

ข้อเสนอแนะและการนำไปใช้

1. ควรมีการจัดตั้งระเบียบเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพรับซื้อของเก่า
2. ควรจัดมาตรการประเมินความเสี่ยงในสถานประกอบการทุกแห่งเพื่อความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานรับซื้อของเก่า

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้ได้รับความช่วยเหลือจากที่ว่าการอำเภอวารินชำราบ ในการให้ข้อมูลร้านรับซื้อของเก่าในตำบลแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี และผู้ประกอบการร้านรับซื้อของเก่าในตำบลแสนสุข จังหวัดอุบลราชธานี ในการดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- [1] Pollution Control Department, 2009. Information to buy antiques. URL;http://www.pcd.go.th/info_serv/waste_greenantiqueshop52.html. Accessed 15 August 2016. (In Thai)

- [2] Sangjun.B, 2013. Environment and health problem of junk-shops worker in the area of Moug district,Roi-Et province.Thesis, Khonkaen University. (In Thai).
- [3] Bureau of Healthpromotion, 2012. Health problems and labor Relevant in the Ubon Ratchathani area of the staff. Ministry of Publichealth. (In Thai).
- [4] Best, John W. 1977. Research in Education. 3rd ed. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall, Inc.
- [5] Department of Industrial Work, 1999. Hazard Identification and Risk Assessment. URL;<http://www2.diw.go.th/km/manual/pdf/risk/index.htm>. Accessed 19 August 2016. (In Thai)
- [6] Teang-kamdee.N, 2013. Factor Influencing Work-Related Accidental Prevention Behaviors of Garbage Collectors in Banglamung District Dhonburil Province. Burapha University. (In Thai)
- [7] Kettim, N. 1999. A Case Study of Safety Management in the Industrial Factory : Factors Affecting the Accidents of Work in Industrial Factories of Manufacturing Fishing Net in the Northeast Region. Industrial Business, King Mongkut's University of Technology North Bangkok. (In Thai)
- [8] Sriwong,S. 2010. Preventive Behaviors of Employees in the Separation of Garbage in Recycling Plant in Sumalee Sub-district, Phen District, Udon Thani Province, Ubon Ratchathani university. (In Thai)

- [9] Department of disease control, 2012. **Respiratory diseases.** URL; [http:// envocc. ddc. moph.go.th /contents /view/78](http://envocc.ddc.moph.go.th/contents/view/78). Accessed 23 August 2016. *(In Thai)*
- [10] Samut-tharak,K. 2012. **Accident Prevention Behaviors of Ceramic Factory Labors in Lampang Province, Lampang Rajabhat University. . (In Thai)**